

GIDA

MÜHENDİSLERİNİN
SEKTÖRDE
YAŞADIKLARI
SIKINTILAR
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
ve
TALEPLER

NİSAN 2017

GidaMuhDer

GidaMuhendisleriDerneği

www.gidamuhendisleri.org.tr

TAKDİM

Raporda değinilen hususlar, meslektaşlarımızın göndermiş olduğu mektuplardan, yapmış olduğumuz İstihdam Analizi anketinden edinilen bilgilerden ve sektörde çalışan meslektaşlarımızın bizzat yaşamış olduğu sıkıntılardan derlenmiştir.

Öncelikle gıda mühendisinin tanımını yapmakta fayda görüyoruz.

Gıda mühendisi, gıda hammaddelerini en verimli şekilde kullanarak, insanlara yerel ve ulusal tüm standartları imkânlar ölçüsünde uygulayarak, insanların tüketimine sunulabilecek en sağlıklı ürünü üretme hedefi olan ve bulunduğu kurumun kalitesini arttırmak amacıyla çabalayan sürekli enerjik, dinamik ve araştırmacı bir yapıya sahip olan, üretilen ürünün korunmasını ve depolanmasını planlayan, uygulamasını yürüten; israfı en aza indirmeyi amaçlayan ve yeni sistemleri geliştiren kişidir.

1

Özel Sektörde Yaşanan İstihdam Sıkıntıları

Geçtiğimiz aylar içerisinde 1.000 gıda mühendisi meslektaşımızla gerçekleştirdiğimiz istihdam analizi anketinde çıkan sonuca göre gıda mühendislerinin %37' inin işsiz olduğu yani her 3 gıda mühendisinden birinin çalışmadığı, her geçen yıl işsizlik oranının arttığı, 2016 mezunlarının %60' nın henüz bir işe giremediği, bir işten ayrıldıktan sonra yeni bir iş bulabilmek için aylarca iş aradığı ortaya çıkmıştır.

2.

Özel Sektörde Yaşanan Ücret Sıkıntıları

Yaptığımız ankete göre meslektaşlarımız hak ettikleri ücretleri alamamaktadırlar. Özel sektörde çalışan bir mühendisin asgari şartlarda 3500 TL alması gerekirken, fiili durum bunun çok altında kalmaktadır. Ankete göre her 4 gıda mühendisinden birinin asgari ücretin altında maaş aldığı, yaşanan istihdam sıkıntısı nedeniyle bu ücreti kabul etmek zorunda kaldığı görülmektedir. Gıda mühendisi mezun sayısı özel sektörün ihtiyacından fazla olduğundan, özel sektör bazında işverenin istediği ücrette çalıştırabileceği gıda mühendisi bulabilmesi maaş düşüklüğünün ana sebebi gibi durmaktadır.

3.

İstihdamı Zorunlu Personel olarak çalışanların sıkıntıları

İstihdamı Zorunlu Personel olarak çalışan gıda mühendisleri işverenle belirlenen taban ücret olan (2016 için) 3500 TL ücret ile noter onaylı sözleşme imzalamaktadır. Fakat fiili durumda İZP olarak çalışan meslektaşlarımızın sadece %13.2' unun bu ücreti aldığı görülmektedir. İşletmenin bütün yasal sorumluluğunu taşıyan İZP olarak çalışan meslektaşlarımızın %86,8' si 3500 TL altında ücret almaktadır.

Yasal sorumluluklar meslektaşlarımızı ağır bir yükün altına sokarken bağımsız bir çalışma ortamına sahip olması gereken gıda mühendisleri ücretini işverenden aldığı ve işverende bu noktada baskı kurduğu için sözleşmesinde yazan miktarı talep edememektedir.

4.

SGK primlerinin düşük yatırılması

Hem İZP olarak çalışan hem normal pozisyonlarda çalışan meslektaşlarımız iş sözleşmesinde yazan tutar üzerinden sigorta primi yatırılmamakta ve maaşları hatta asgari ücret üzerinden yatırılmaktadır.

5.

İşverenin gıda mühendisini yük olarak görmesi ve gerekliliğinin bilincinde olmaması

Gıda üreten firmaların önemli bir kısmının gıda güvenliği konusunda bilinçli olmaması ve yaptığı işi sadece kar amaçlı görmesi nedeniyle gıda mühendisi çalıştırılması uyulması gereken yasal bir zorunluluk olarak görülmekte dolayısıyla gıda mühendisine gereken yetki verilmemekte, çoğu zaman gıda mühendisliği dışında vasıfsız bir işçinin yapması gereken işler talep edilmekte hatta zorunlu kılınmaktadır.

6. Kamuda yeterince istihdam sağlanmıyor olması

Ülkemizde 700 Bine yakın gıda işletmesi Bakanlığımıza bağlı 6303 gıda denetçisi ile denetlenmektedir. Bunların içerisindeki gıda mühendisleri 1479 sayısı ile %23.4 oranına sahiptir. Gıda Tarım ve Hayvancılık bünyesinde görev yapan ziraat mühendisi sayısı 15.471, veteriner hekim sayısı 8.159 iken gıda mühendisi sayısı sadece 2.252'dir. Bu sayılara bakıldığında hem Bakanlık bünyesinde genel olarak sayının hem de gıda kontrol alanında sayının azlığı ortaya net bir şekilde çıkmaktadır. Diğer meslekler 60-65 puanlarla kamuya atanabilirken gıda mühendisleri 88 puan ile atanamamaktadır. Adına "Gıda" ilavesi yapılan Bakanlığımızın daha fazla gıda mühendisine ihtiyacı olduğu ve görevlendirilmesi gerektiği açıktır.

7. Üniversitelerdeki bölüm ve buna bağlı olarak öğrenci sayısının

fazlalığı

Üniversitelerdeki bölüm ve buna bağlı olarak öğrenci sayısının

fazlalığı

2016 yılında 94 bölüme (örgün ve ikinci öğretim) toplam 4500 gıda mühendisliği öğrencisi alınmıştır. Bu durum 4 yıl sonrası için potansiyel işsizliğin daha fazla artacağına işaretler. Üniversitelerde yeterli teknik alt yapıya sahip olmadan açılan gıda mühendisliği bölümleri eğitim kalitesini düşürmektedir. Ülkemizdeki gıda işletmeleri bu kadar fazla sayıda gıda mühendisi istihdamını karşılayamamaktadır. Bundan sonraki süreçte kesinlikle yeni bir bölümün açılmaması, teknik alt yapıya sahip olmayan bölümlerin kapatılması radikal ama gerekli bir çözümdür.

8. Kamuda Gıda Mühendisliğinin öneminin ve gerekliliğinin yeterince anlaşılammamış olması

Kamuda Gıda Mühendisliğinin öneminin ve gerekliliğinin yeterince anlaşılammamış olması

Gıda üretimi ve denetimi konusunda detaylı bir eğitimi alan gıda mühendislerinin bakanlık bünyesinde ilgili birimlerde daha fazla görev alması yapılan hizmetlerin etkinliğini artıracak çok daha yüksek verimler elde edilecektir. Mevcut durumda gereken önemin kavranammamış olduğunu görüyoruz. Bu noktada gereken önemin verilmesini bekliyoruz.

9. Günümüzde hala gıda denetimlerinin bir kısmının zabıta aracılığıyla yapılması
gıda denetimlerinin bir kısmının zabıta aracılığıyla yapılması

5179 sayılı kanunla gıda denetimlerinin tek elde toplandığı ve gıda bilimine vakıf teknik personeller tarafından gıda denetimleri icra edildiği halde günümüzde hala herhangi bir gıda bilimi eğitimi almayan zabıta tarafından sadece fiziksel(ağırlık, görünür kirler...vs) kontrollerin yapılması gıda güvenliğini tehlikeye atmaktadır. Zabıta personelinin bizzat gıda denetimini yapmak yerine denetimlerde denetim görevlisine yardımcı personel olarak kolluk görevini yerine getirmesi denetimin etkinliğini artıracaktır

10. 5996 sayılı kanunla yürürlüğe giren ve 30 beygir gücü altında olan işletmelerin teknik personelden yoksunluğu

İşletmecinin beyan ettiği kapasite raporu dikkate alınarak gıda işletmeleri onay ve kayıt belgesi verilmektedir. Bu noktada 5996 sayılı kanun gereği 30 beygir gücü altında olan işletmelerin teknik personel bulundurma zorunluluğu ortadan kaldırılmış bulunmaktadır. Bu durum 30 beygir gücü altındaki işletmelerin iç denetim mekanizmasından yoksun üreticinin insiyatifinde bir üretim yapması gıda güvenliği için çok ciddi risk oluşturmaktadır.

. Gıda Denetimlerinin Yeterliliđi ve Etkinliđi Konusundaki Çekincelerimiz

Sektörde alışan gıda mühendisleri ile yaptığımız araştırmalara göre denetimlerin yeterliliği ve etkinliği konusunda çekincelerimiz oluşmuştur. Analiz temelli denetimlerin artırılması ve bu denetimlerde gıda mühendislerinin görevlendirilmesi denetimlerin etkinliğini artıracaktır.

13. Kapsitesi 30 beygir gücüne yakın olup üretim kapasitesi yüksek olmayan işletmelere tam zamanlı İZP zorunluluğunun olması

Örnekle açıklayacak olursak 500 kişilik yemek üretimi yapan firma da 10.000 kişilik üretim yapan firma da bir İZP çalıştırmakta bu durum küçük işletmelere yük getirmekte, gıda mühendisi ile işveren karşı karşıya kalmakta. İşveren ya gıda mühendisinin maaşını az vermekte sigortasını düşük yatırmakta ya da görevi olmayan anlamsız işleri talep etmektedir.

ÖNERİLERİMİZ **TALEPLERİMİZ** **VE** **ÇÖZÜM**

1.Gıda Mühendisliği bölüm sayılarının ve kontenjanlarının azaltılması:

Yeterli teknik altyapıya sahip olamayan gıda mühendisleri bölümlerinin kapatılması ve kontenjanlarının azaltılması radikal ama yerinde bir karar olacaktır.

2.Gıda denetimlerinde görevlendirilmek üzere gıda mühendislerinin istihdam edileceği bir proje ihdas edilmesi:

Tarım ve hayvancılığın geliştirilmesi için ihdas edilen TARGEL projesi gibi gıda kontrol ve danışmanlık hizmetlerinin artırılması için gıda işletmeleri sayısı dikkate alınarak bir proje ihdas edilmesi ve bu projede gıda mühendisleri görevlendirilmesi faydalı olacaktır.

3.Küçük ölçekli işletmelerin iç denetim mekanizmasına alınması:

30 beygir gücü altındaki kapasiteye sahip küçük ölçekli işletmeler herhangi bir iç denetim mekanizmasına sahip değildir, bir teknik personel(gıda mühendisi) tarafından denetim mekanizmasına dahil edilmesi gerekmektedir.

4.Gıda Kontrol Laboratuvarları:

GTHB bünyesinde hizmet veren gıda kontrol laboratuvarları sayısının artırılması ve buralarda gıda mühendisi istihdam edilmesi gerekmektedir.

5.Toplu yemek üretimi yapılan bütün devlet kurumlarına gıda mühendisi:

Gıda mühendisleri GTHB Gıda kontrol hizmetleri dışında hizmet vermesi toplu yemek üretimi yapılan bütün devlet kurumlarına görevlendirilmesi gerekmektedir. Bu vesileyle bütün kurumlarda yaşanabilecek gıda güvenliği zafiyetlerinin önüne geçilebilir.

6.Okullarda Gıda Güvenliği Dersi İstiyoruz projesi ile her ilçeye bir gıda mühendisi:

Derneđimiz tarafından hazırlanan “Okullarda Gıda Güvenliği Dersi İstiyoruz” projesinin hayata geçirilmesi ve bu projede dersler formasyon almış gıda mühendisleri tarafından verilmesi (Bu dersler biyoloji ya da sağlık dersi öğretmenleri tarafından verilmesi istenen verimin alınamamasına sebep olacaktır, kesinlikle gıda bilimi konusunda eğitim almış gıda mühendisleri görevlendirilmelidir.) Bu kapsamda her ilçede bir gıda mühendisi görevlendirilmesi çocuklarımızda ve toplumda gıda güvenliği bilinci kazandırılması noktasında ciddi bir kazanım olacaktır.

7.Maaş ve SGK alt limitlerinin belirlenmesi:

Özel sektörde teknik hizmet grubunda çalışan mesleklerin maaş alt limitleri ve sigorta primi alt limitleri belirlenmeli, SGK ve Çalışma Bakanlığı tarafından sıkı bir şekilde takip edilmesi gerekmektedir.

8.İstihdamı zorunlu personel(İZP) için bir havuz sistemi oluşturulması:

İZP olarak çalışan Gıda mühendislerinin maaşını işverenden almak yerine oluşturulacak bir havuza işverenin ücreti yatırması ve personel ihtiyacını bu havuz aracılığıyla karşılaması, personelin bu havuz tarafından görevlendirilmesi ve ücretinin bu sistem tarafından ödenmesi İZP olarak çalışan meslektaşlarımızın yaşamış olduğu ücret ve SGK primi sıkıntılarını ortadan kaldıracak ve işletmelerin daha etkin bir iç denetime sahip olmasını sağlayacaktır.